

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Referat af Akademiets møde 6. november 2013 (05.10)

Medlemmerne af Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster var den 30. oktober 2013 indkaldt til møde.

Programmet for mødet var følgende:

- Kl. 16.00 - 16.15 **Velkomst** ved præsidenten for Akademiet, arkitekt Johnny Svendborg
- Kl. 16.15 - 16.25 **Præsentation af Akademiets beretning 2010-2013** ved billedkunstner og tidligere præsident Mette Gitz-Johansen
- Kl. 16.25 - 17.55 **Paneloplæg og diskussion** med udgangspunkt i temaet:
Visioner for det fælles rum
Panelet består af:
Stadsarkitekterne Tina Saaby (Kbh.) og Peder Baltzer Nielsen (Aalborg) samt billedkunstnerne Søren Jensen (formand for Statens Kunstfond) og Anja Franke (medlem af Akademiraadet)
- Kl. 17.55 - 18.30 **Andre emner af fælles interesse**
Det kommende valg, billedkunstner Ole Sparring har ønsket dette emne på dagsordenen.
Udvalget for Kirkekunst, billedkunstner og formand for udvalget, Mikael Thejll, samt arkitekt og medlem af udvalget, Bente Lange, for tæller om udvalgets arbejde.
- Kl. 18.30-ca.20.00 **Middag i Kunsthallen Charlottenborg**

Til stede:

Ordinære medlemmer:

Arkitekterne: Merete Ahnfeldt-Møllerup, Johnny Svendborg Andersen, Louis Becker, Jens Bertelsen, Carsten Hoff, Dorte Mandrup-Poulsen, Niels Vium, Rikke Juul Gram, Mette Mægaard Nielsen, Pulske Ravn, Henrik Terkelsen, Torben Schønher

Billedkunstnerne: Søren Ankarfeldt, Gunnar Bay, Elisabeth Bergsøe, Milena Bonifacini, Jens Bohr, Lene Desmentik, Torben Ebbesen, Anja Franke, Mette Gitz-Johansen, Finn Heiberg, Jørgen Tang Holbek, Jytte Høy, Sophia Kalkau, Leif Kath, Jette Gejl Kristensen, Toni Larsen, Erland Knudssøn Madsen, Bjørn Nørgaard, Heine Skjerning, Ole Sparring, Mette Ussing

Rådsvalgte medlemmer:

Ole Damsbo

Æresmedlemmer:

Karen Zahle

Eksterne deltagere: Jette Gejl Kristensen (dirigent), Jacob Kamp, Peder Baltzer, Bente Lange, Mikael Thejll, Tina Saabye, Søren Jensen

Sekretariat: Anne Marie Nehammer, og referenter: Tobias Hermansen og Mette Sloth Møller

Velkomst

Præsident for Akademiet og formand for Akademiraadet, Johnny Svendborg, bød velkommen til akademimødet. Han præsenterede kort rådets medlemmer, og nogle af rådets opgaver i det forgangne år. Johnny Svendborg opfordrede Akademiets medlemmer til at gøre en ekstra indsats for at få nogle af Kunstnersamfundets engagerede medlemmer til at stille op i forbindelse med næste års valg til Akademiet og Juryen.

Johnny Svendborg præsenterede derefter aftenens ordstyrer, Jette Gejl Kristensen, som straks gav ordet videre til Mette Gitz-Johansen og Puls Ravn.

Præsentation af Akademiets beretning 2010-2013

Mette Gitz-Johansen og Puls Ravn, som har stået for udarbejdelsen og opsætningen af Akademiets nye beretning 2010-2013, præsenterede beretningen og deres tanker bag opbygningen og indholdet i beretningen. Beretningen vil blive sendt ud til alle Kunstnersamfundets medlemmer og til Akademiets samarbejdspartnere.

Paneloplæg og diskussion - Visioner for det fælles rum

Stadsarkitekterne Tina Saaby (Københavns Kommune) og Peder Baltzer Nielsen (Aalborg Kommune) samt billedkunstnerne Søren Jensen (formand for Statens Kunstfonds Billedkunstneriske Indkøbs og Legatudvalg og Udvalget for Kunst i det Offentlige Rum) samt Anja Franke (akademiraadsmedlem) var blevet inviteret til at komme med et oplæg om deres respektive syn på aftenens tema: **"Visioner for det fælles rum"**.

Tina Saaby:

Tina Saaby fortalte, hvordan Københavns Kommune i dag har langt større fokus på fællesskaber i byrummet, end tidligere. Man fokuserer på mangfoldigheden, fællesskabet mellem husene og det fællesskab, der foregår i byens rum. Eksempler på denne udvikling er de kulturhuse og sundhedshuse, der ofte i dag har flere forskellige programmer og mange funktioner.

I Københavns kommune arbejder man med et slogan, der hedder: "Byliv før byrum, byrum før bygninger", og der er et stærkt ønske om at gøre København til en by, der er rar at opholde sig i.

Den nye fokus på fællesskaber og byrum kommer bl.a. til udtryk i form af følgende fokuspunkter:

- Regulering af kontakter mellem ude og inde – lokalplaner med transparente bygninger.
- Lokalplaner med offentlig adgang mellem alle bygninger – gerne offentlig adgang til alle bygninger og ingen "privat-skilte".
- Introverte stueetager åbnes – gerne indgange per 6. meter, så der kommer noget liv og bevægelse ud og ind af bygningerne.
- Anerkendelse af de særlige fællesskaber – f.eks. skaterparker.
- Opmærksomhed på kantzonerne. Det liv, der foregår i kantzonerne registreres. Ekstra fokus på mødet mellem bygning og landskab.
- Fokus på adfærd. Hvor opstår de midlertidige fællesskaber, eksperimenter og innovation, passager og genveje, fodgængere og cyklister.
- Byens skoler og institutioner gøres mere ekstroverte, så de åbnes for byens borgere, efter "lukketid".
- Dialog med byens borgere – fokus på den måde man omtaler byen på. Dialogen med borgerne skal etableres tidligere i processerne – herunder med arkitekter og kunstnere, så disse kan inddrages i processerne på et tidligere stadium.

- Multiprogrammer – der arbejdes fleksibelt med by og bygninger, ingen idealer. Byerne skal rustes bedre til dette.
- Fremadrettet – fællesskabet er fyldt af konflikter og kontraster, og det skal bruges positivt.

Peder Baltzer Nielsen:

Stadsarkitekten fra Aalborg Kommune, Peder Baltzer, bekræftede den tendens, Tina Saaby beskrev, idet han oplever, at der i Aalborg er en massiv interesse for "det menneskelige byrum", både blandt befolkningen og blandt politikerne. Ifølge Peder Baltzer, er det nødvendigt, at gøre op med det bureaukratiske planlægningshierarki/lokalplanerne, og i stedet skabe en dialog om byrummets udvikling. I Aalborg har man således forsøgt at kigge på det fælles byrum på en ny måde, og forsøger at finde en balance mellem styring, fleksibilitet og nytænkning. Arkitekturen bør være et strategisk værktøj, og dialogen om projekter og fælles byrum bør opprioriteres.

Der er mange aktører omkring det fælles rum og derfor også mange forskellige interesser at tage hensyn til. Samtidig presser midlertidigheden sig på fra befolkningen – et eksempel er den tidligere Tivolipark Karolinelund i Aalborg, der efter lukningen blev åbnet op for alternative formål, hvorefter folk skabte midlertidige byhaver på området. På den måde er området blevet et aktivt element i Aalborgs udvikling. Andre fokusområder er transport, parkering, letbane, cykler, gratis Wi-Fi på havnen, og som noget nyt mødesteder omkring stikontakter.

I stedet for en klassisk kommuneplan, har man i Aalborg forsøgt at udarbejde en vision for, hvor man vil hen med udviklingen i byen. Det har bl.a. ført til en bevidst udnyttelse af tiloversblevne arealer efter industrisamfundet, en strategi for det fælles rum, og en ny brug af redskaber. Man har skabt visioner for, hvor man vil hen, men ikke skabt rammer og paragraffer, der definerer æstetikken.

Søren Jensen:

Søren Jensen fortalte herefter om det offentlige rum set fra et kunstnerisk perspektiv. Kunstneren forsøger at forstå det offentlige rum - billedkunstneren er ikke som udgangspunkt en naturlig del af det offentlige rum, idet kunstnerens adgang til det offentlige rum altid går via arkitekturen, byplanlægningen og forhandlinger.

Det offentlige rum rækker langt ud over arkitekturen – motorveje og rastepladser er eksempler på offentlige rum, som kun få beskæftiger sig med. Også rituelle rum, fjernsynsflader, samt virtuelle og digitale rum er offentlige rum.

Produktionsforholdene er utroligt vigtige, når billedkunstnere skal være med til at kvalificere de offentlige bygninger. Ofte er det svært at finde rum til kunsten, fordi kunsten som en kvalificering af byrummet ikke indgår som en naturlig del af udviklingsstrategierne for byerne. Derfor er kunsten det første, der stilles spørgsmålstejn ved og det første der spares væk. Det er afgørende, at få kunsten integreret i planlægningen, kvalificeringen og forståelsen af det offentlige rum.

Anja Franke:

Anja Frankes vision for det offentlige rum udspringer af hendes kunstneriske arbejde og ledelse af InstantHERLEV institute (IHi), hvor hun har arbejdet med spørgsmål omkring grænser mellem det offentlige og private rum. Anja Franke har siden 2004 arbejdet med og skabt offentlige midlertidige kunststillinger, der udspringer fra hendes private forhave i et parcelhus i Herlev. Forhaven er omdannet til et fælles offentligt udstillings rum, som

kunstpublikum og beboer fra det lokale område anvender. I dialog med inviterede kunstnere udvikles kunstprojekter, og undersøges grænser mellem det private og det offentlige rum i et dansk parcelhus kvarter.

Ved at sætte fokus på det lokale, afspejles større globale problematikker som f.eks. miljø, emigration og grænsepolitik. Her forskes i kontekst og skabes politiserende æstetiske betydninger og intervention ud fra en lokal og global sammenhæng.

I en række stedsspecifikke installationer og udstillinger har IHi lagt have til en ny måde at anvende forstaden og den danske villahave og skubbet til grænsen mellem det private og det offentlige, ved sin konkrete, hverdagslige forankring i en villahave, som har skabt dialog mellem den kunstneriske praksis, borgeren, kunstpublikummet og lokalbefolkningen.

Efterfølgende bemærkninger til paneloplæggene:

- Det blev stillet spørgsmålstegn ved det ønskværdige i tendensen til den større transparens i byggerierne – de mange glaspartier gør det svært for beboerne at have et privatliv.
- Hvordan sikres æstetikken i de nye byggerier? Er lokalplanerne med til at legitimere dårlige løsninger? Lokalplanerne er med til at sikre os mod de store skandaler, men er de ikke samtidig med til at skabe middelmådighed og undertrykke de unikke løsninger?
- Der er brug for visioner og ideer for, hvad vi vil med byen i fremtiden. Det er problematisk, når der ikke er nogen kulturpolitisk vision for vores samfund – vi bør påtage os at udarbejde en plan for, hvordan vi ønsker samfundet skal se ud.
- Det er vigtigt at se på kompetencer og redskaber, men er det i virkeligheden lokalplanen, der sikrer kvaliteten? Ofte er det markedet og entreprenøren, der definerer og styrer. Vi må finde redskaber, der kan sikre kvaliteten.
- Mangel på faglighed fører til generalisme og opportunisme – det er nødvendigt, at vi diskuterer, hvad det er for en planlægning, vi vil have.
- Der bruges mange ressourcer på planlægning, men alligevel er resultaterne ofte beskæmmende dårlige. Den måde vi bygger på er et produkt af vores samfund – vi må hævde æstetikken som en løsning.
- I mange lande har man et uvildigt rådgivningspanel, der rådgiver i byggesager - måske det var en løsning?
- Vigtig med en bedre dialog, tidligere i byggeprocesserne. Her bør Akademiraadet gå ind og rådgive tidligt i processen - inden lokalplanen er godkendt.
- Demokratiet skal rumme det ikke-demokratiske – kunsten. V
- Vigtigt at være opmærksom på, at byrummet/konteksten definerer, hvordan folk agerer. Alle rum kan ikke tænkes ind under ét - husk at værne om det historiske byrum.
- Mange købstæder og handeleggader er truede på grund af storcentre, som i f.eks. Kolding. Hvor står arkitekterne i denne problematik? Der bør være en drøftelse af disse forhold. Hvorfor tænker man ikke på at gøre storcentrene mere æstetiske, frem for at forbyde dem?

Andre emner af fælles interesse

Det kommende valg

Efter paneloplæggene stillede Ole Sparring spørgsmålstegn ved lovligheden af Akademiets vedtægter og den overgangsordning, der blev gennemført i forbindelse med sammenlægningen af malersektionen og billedhuggersektionen. Akademiet udtrykte imidlertid sin fulde opbakning til overgangsordningen, og ønskede ikke, at der skulle foretages ændringer i forhold til overgangsordningen.

Udvalget for Kirkekunst

Formand for udvalget, Mikael Thejll, orienterede sammen med Bent Lange, medlem af Kirkekunstudvalget, Akademiet om Kirkekunstudvalgets arbejde. Udvalgets primære opgave er, at rådgive Kirkeministeriet om udsmykning af kirker, samt at rådgive menighedsrådene. I rådgivningen af menighedsrådene er udvalgets fokus på kirkerummets iboende og historiske kvaliteter. Man vurderer, hvilke indgreb, der på én gang kan passe ind i de gamle rammer, og samtidig tilføje nye kvaliteter til kirkerummet. Udvalget planlægger at udarbejde en bog, hvor udvalget ser på kirkens rum gennem 1000 år, og på hvordan kirkens rum har ændret sig i løbet af perioden. Formålet med bogen er, at bidrage til at højne kvaliteten i valget af kunst til kirkerne.

Afrunding på mødet

Johnny Svendborg afrundede mødet og takkede især de fire oplægsholdere for oplæggene, og for at have beriget Akademiets diskussion. Præsidenten takkede også aftenens ordstyrer, Jette Gejl Kristensen, for god mødestyring. Herefter blev der budt velkommen til den efterfølgende middag i Kunsthall Charlottenborgs Café.